

Stasjoner, knutepunkt, bygg, terminaler

Infrastruktur omfatter bygninger, uteområder og fasiliteter som billettering, knyttet til reisekjeden. For at en reise skal være mest mulig fri for barrierer er det viktig at stasjonsbygninger, flyplassterminaler og bussholdeplasser, samt for eksempel perronger og andre fasiliteter der man kommer til transportmidlene, er universelt utformet. Også opparbeidete uteområder, veier, parkeringsplasser og annet som omgir bygningene og terminalene må følge krav om universell utforming. Det er ofte ikke de samme myndigheter og operatører som er ansvarlige for universell utforming av infrastruktur som for selve transportmidlene. Derfor er samordning i reisekjeden viktig på dette området.

Universell utforming av infrastrukturen rundt en reise er viktig for at reisekjeden som helhet skal fungere så fritt for barrierer som mulig. Det er derfor viktig at det er sammenheng mellom elementene for å sikre en så barrierefri bruk av infrastrukturen som mulig, at det er hvileplasser tilgjengelig, og at vedlikehold er besørget slik at nye barrierer ikke oppstår. På dette området finnes det i dag et omfattende utvalg av lover, forskrifter, standarder og veiledere, men ikke alt fungerer like godt når det gjelder for eksempel veifiningsystemer inne i bygninger knyttet til transport.

Standarder

Norsk standard for universell utforming av byggverk

Standarden NS 11001-1:2009 er i dag den mest sentrale standarden for å stille krav om universell utforming til byggverk og tiliggende uteområder som er relevante for infrastrukturen innen transport. Standarden er under revisjon i 2016.

Standardiseringsdokumenter for ledelinjer

Det eksisterer i dag standarder og tekniske spesifikasjoner for ledelinjer internasjonalt, ved siden av at det i dag arbeides med standardisering på området i Standard Norge. Dette er en oversikt over de viktigste standardene med lenker for bestilling av dokumentene.

Lover og forskrifter

Lovgivning i Norge og EU på området universell utforming og persontransport - status 2016

Både norsk lovgivning og EU-lovgivning relevant for Norge gjennom EØS avtalen har utviklet seg de siste årene. Det følgende gir en oversikt over lover, forskrifter og EU-direktiver som er relevante for området universell utforming og tilgjengelighet når det gjelder persontransport, passasjerrettigheter på ulike transportområder og annet.

Lov om offentlige anskaffelser og krav om universell utforming

I lov om offentlige anskaffelser og i anskaffelsesforskriften er det stilt krav om at oppdragsgiver under planleggingen av en anskaffelse bl.a. skal ta hensyn til universell utforming av anskaffelsen. Men dette er et hensyn som også bør følges opp i resten av prosessen for offentlige anskaffelser noe som kan gjøre på flere områder.

Relevant bygningslovgivning

Det finnes i dag et omfattende sett med lovgivning som stiller krav til universell utforming og tilgjengelighet til bygg, ved siden av tekniske forskrifter og veiledninger og standarder. I denne artikkelen får du en oversikt over noe av regelverket.

Politiske dokumenter

Nasjonal transportplan 2014-2023

Nasjonal transportplan 2014-2023 (Melding til Stortinget Meld. St. 26 (2012–2013)) er gjeldende transportplan (pr. 2016) og inneholder mye informasjon om planlagte tiltak innen universell utforming og transport.

Et eget kapittel og flere avsnitt i Nasjonal Transportplan 2014-2019 tar opp universell utforming i persontransport.

Nasjonal transportplan

Nasjonal transportplan er regjeringens dokument for å trekke opp langsiktig strategi for samferdsel i Norge. Ett av hovedmålene for NTP er universell utforming. Dette gjennomføres gjennom en rekke konkrete tiltak.

Jernbaneverkets handlingsplan for universell utforming

I 2007 la Jernbaneverket frem en strategiplan for universell utforming. Denne inneholder en rekke tiltak som binder sammen utvikling av infrastruktur og rullende materiell for å oppnå universell utforming.

Fagartikler

Ny TØI rapport om universell utforming av stasjonsområder

Transportøkonomisk Institutt har publisert TØI rapport 1470/2016 Universell utforming av stasjonsområder – erfaringer fra brukerne. Bakgrunnen for rapporten er et behov for kartlegging av hvordan personer med funksjonsnedsettelse opplever større stasjonsområder – ikke minst fordi knutepunkter og stasjoner av slik størrelse er viktige ledd i reisekjeden.

Ny TØI-rapport viser at universell utforming virker

Hovedfunnet i rapporten er at universell utforming har en positiv effekt for såvel passasjerer med nedsatt funksjonsevne som for andre passasjerer. Men undersøkelsen viser også at det er nødvendig at alle ledd i en reisekjede fungerer for at passasjerer med nedsatt funksjonsevne skal kunne reise kollektivt.

SINTEF rapport Ledelinjer inne i bygninger

SINTEF Byggforsk laget i 2008 en eksempelsamling på området ledelinjer inne i bygninger. Denne kartla hva som i dag finnes av ledelinjer i bruk innen i bygninger, hvilke typer bygninger der dette er installert og hvilke retningslinjer som finnes. Dette er ikke minst aktuelt for transportrelaterte bygninger som stasjoner og terminaler og rapporten inneholder også eksempler på dette.

Anropsbaserte kollektivtjenester for alle - AKTA

SINTEF Teknologi og samfunn laget i 2008 en rapport som oppsummerte forskningsprosjektet AKTA, som står for Anropsbaserte kollektivtjenester for alle. AKTA prosjektet handlet om hvordan sanntidsinformasjon kan formidles til passasjerene slik at den blir tilgjengelig for alle.

Reisekjeden.no er utviklet og oppdateres av

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET